herpy

GEKKOER

Phelsuma guimbeaui

Phelsuma guimbeaui er en smaragdgrønn dag-gekko fra Mauritius med røde flekker og striper på rygg og hale. Den blir høyst 15 cm og klarer seg fint i et forholdsvis lite terrarium, men den er truet i naturen, og dyrene i terrarier har derfor verdi som reservebestand.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Mauritius lowland forest day gecko Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**11-15 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Tørrskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**40 × 40 × 60 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-30 °C**
Varmeplass	**30-42 °C**
Temperatur, natt	**16-22 °C**
Luftfuktighet	**40-80 %**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Insekter, frukt, nektar og ferdigfôr**
Holdes	**Parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**12-24 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**45-113 dager** ved 23-31 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Sterkt truet (EN)**

Om arten

Phelsuma guimbeaui er en middels stor dag-gekko med kort, kompakt kropp. Når dyret er best farget, er ryggen smaragdgrønn og nakken ofte blålig, og på rygg og hale sitter det røde til oransjerøde flekker, streker og tverrbånd. Halespissen kan være turkisblå. Undersiden er hvitaktig til beige, og på strupen sitter det to eller tre mørke V-formede tegn, som likevel kan være svært svake eller helt mangle. Dyret kan mørkne kraftig i løpet av få minutter, slik at det nesten ser svart ut, og lysne igjen. I terrarier med for lite lys falmer de røde tegningene ofte til brunaktig eller blekoransje.

Hannene blir opptil 15 cm inkludert hale, men er ofte mindre. Hunnene blir 11-12 cm. Halen utgjør litt over halvparten av lengden. Kjønnene har like farger og tegning, men voksne hanner er lengre, kraftigere og har et tydelig bredere hode. Hos hannene sitter det en rekke forstørrede skjell med porer på undersiden av lårene og foran kloakken, og hemipenis-lommene ses som buler ved halerota. Voksne hunner har ofte kalksekker bak ørene, som de bruker til å lagre kalk til eggeskallene.

Ungene ser helt annerledes ut. De er mørkebrune eller grå med fine lyse og mørke flekker, og i løpet av det første leveåret skifter de farge, som regel med gule ringer rundt øynene først. Etter 12-15 måneder ligner de de voksne.

Phelsuma guimbeaui ble beskrevet av Robert Mertens i 1963 etter dyr fra Mauritius. Artsnavnet hedrer samleren av typeeksemplaret, B. Guimbeau. Fram til 2004 ble den sørøstlige *Phelsuma rosagularis* regnet som en underart, men genetiske undersøkelser viste at de to er så fjernt beslektet at de er hver sin art. Arten er ikke sky i terrariet, men i naturen er den

forsiktig og blir jaktet på av mange fugler.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

Utbredelse og leveområde

Phelsuma guimbeaui finnes bare på øya Mauritius i det sørvestlige Indiahavet, omtrent 870 km øst for Madagaskar. Den opprinnelige utbredelsen dekket de lavere delene av hele vestsiden av øya fra Port Louis til Baie du Cap i sør. Typelokaliteten er Pailles noen få kilometer sørvest for Port Louis, og i dag nevnes blant annet Chamarel, Tamarin og Grande Rivière Noire som steder med bestander.

Utbredelsen er sterkt oppsplittet. En undersøkelse fant 30 adskilte delbestander på 44 til 167 dyr, og bare 12 av dem ble regnet som levedyktige. De største sammenhengende områdene ligger i sør, delvis i Black River-nasjonalparken. Det finnes også en innført bestand på øya Oahu på Hawaii. Den er ikke en del av den opprinnelige utbredelsen.

> **Naturlig utbredelse:** Mauritius.

LEVEOMRÅDE

Phelsuma guimbeaui er en skogbeboer som er knyttet til sammenhengende, åpen trevegetasjon. Den finnes i den tørre og varme delen av Mauritius og er ikke begrenset til låglandsskogen: den er funnet helt opp til toppen av Piton du Canot i 540 meters høyde. Voksne dyr lever høyt oppe i trærne, der de er godt kamuflert mellom grønne blader, mens ungene holder til nær bakken i tørre busker og kratt, der den grå-brune fargen skjuler dem.

I de varmeste områdene kan temperaturen nå 35 °C i januar og falle til 12 °C på kalde netter i juni. Dyrene har tatt i bruk innførte trær som mango, eukalyptus og Terminalia, men de klarer seg ikke i et ryddig kulturlandskap, og bygninger samt banan- og kokosplantasjer kan ikke erstatte skogen. Tettheten er lav overalt: oftest ser man enkeltdyr eller en hann med en eller to hunner i samme tre. Hannenes territorier er på 32-158 m² og overlapper nesten ikke, mens hunnenes er mindre, 2-68 m², og overlapper mer. Dyrene spiser leddyr, men også pollen, nektar, tresaft og den sukkerholdige avsondringen fra bladlus.

Stell

TERRARIET

Et par av *Phelsuma guimbeaui* kan holdes forsvarlig i et terrarium på minst 40 × 40 × 60 cm (lengde × bredde × høyde), men større er bedre hvis det er plass. Høyden er viktig, fordi arten lever i trær. Et par er den sikreste holdformen. En hann kan også holdes sammen med flere hunner, men hunnene kommer ofte dårlig overens med hverandre, især hvis det bare er to. I et større terrarium er det derfor bedre å ha tre til fire hunner til en hann.

Innred som til andre dag-gekkoer. Bambusrør i ulike tykkelser og glatte greiner gir gangflater og skjul. Vanlige grønne planter fra planteskolen, for eksempel Schefflera, Anthurium, Sansevieria og Rhoeo, egner seg, og de store bladene brukes også som klatreflater og soveplasser. Ficus pumila, små bregner og mose kan gjøre området nær bunnen mer naturlig.

Som bunn fungerer hydrokuler av brent leire, der plantene settes rett i. Det er enkelt å vedlikeholde, fordi gjødselen virker som næring for plantene, og fuktighetsnivået kan avleses på en vannstandsmåler. Alternativt kan en blanding av jord og sand eller ugjødslet plantejord brukes. Terrariet skal kunne ventileres godt, især hvis det står nær sollys.

TEMPERATUR

Phelsuma guimbeaui klarer seg fra 24 til 30 °C i terrariet om dagen. Under en spotlampe skal det være en solplass der temperaturen lokalt kan nå opp til 42 °C, og som dyrene skal kunne bruke flere ganger om dagen. Lampene kan være HQI, HCI eller CDM. Dyrene skal kunne komme seg bort fra varmen igjen, så det skal også være kjøligere og skyggefulle greiner.

Om natten kan temperaturen falle til romtemperatur. Om vinteren kan den være så lav som 16-18 °C, og det er sunt, især for hunnene. Er været bra, kan dyrene i perioder holdes utendørs i et nett- eller gasterrarium med skygge, der nattemperaturer ned til 15 °C tåles. Kommer det lengre perioder med dårlig vær eller for kalde netter, må de tilbake innendørs. Glassterrarier uten stor ventilasjon blir for varme i solen og bør ikke brukes utendørs.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Spray terrariet til *Phelsuma guimbeaui* én gang om dagen med demineralisert vann. Dyrene slikker litt av vannet i seg, og det skader dem ikke. Etter sprayingen stiger luftfuktigheten midlertidig til 70-80 %, og i løpet av dagen kan den falle til omtrent 40 % i den øvre delen av terrariet. Det er normalt.

Til drikkevann er en fuglevanner med beholder, som festes på ruta med sugekopp, et godt valg, fordi dyrene da kan drikke hele tiden. En vannskål aksepteres, men brukes ofte som toalett. Vannbehovet kan også dekkes av den daglige sprayingen, men da må vannet ikke være demineralisert, og avhengig av vannets hardhet må man regne med kalkflekker i terrariet.

LYS OG UVB

Kraftig lys med fullt spekter er viktig for fargene hos *Phelsuma guimbeaui*. Naturlig sollys er best. Terrariet kan belyses med LED-lysbjelker eller keramiske spotlamper (HQI, HCI, CDM), og metallhalogenlamper med UV-andel er også en mulighet. UV-stråling er en fordel, men ikke strengt nødvendig hvis dyrene får D3-vitamin med fôret.

De røde tegningene blir bare blekgule eller brune flekker hvis lyset er for svakt. Under svært kraftig terrarielys blir de oransjerøde, og fargene utvikles aller best i friluft. Ha lyset tent opptil 14 timer om dagen om sommeren. Om vinteren senkes belysningen gradvis til 7-9 timer i noen uker, slik at dyrene, især hunnene, får en hvileperiode.

FÔRING

Hovedfôret til *Phelsuma guimbeaui* er sirisser. Som avveksling gis voksmøllarver, melbiller i larvestadiet eller andre små insekter, og svært sjelden melorm. Fruktmos, blomsterpollen og barnemos kan også serveres, fordi arten i naturen også spiser pollen, nektar og tresaft. Kommersielt ferdigfôr til dag-gekkoer kan brukes av og til. Voksne dyr fôres annenhver dag om sommeren og omtrent to ganger i uken om vinteren, mens ungene får så mye som de spiser opp med en gang, hver dag.

Fôringen kan med fordel foregå med pinsett. Hunnene har et økt behov i yngletiden, hannene blir lett for feite, og hannene kan være aggressive mot hunnen under fôring, slik at hun trekker seg unna og ikke får nok. Insektene pudres med vitamin- og mineralpreparat: hos hunnene hver gang, hos voksne hanner er en gang i uken nok. Kalken fra pudderet er ikke nok til hunnene, så det skal alltid stå en liten skål med knust sepiaskall. Hunnene tar det de trenger, og de får normalt ikke permanent for store kalksekker.

Hunnene kan av og til være dårlige til å spise. En fet yoghurt med frukt blir nesten alltid tatt imot og kan gis ved at hunnen slikker den av en trepinne eller et skaft på en skje. Fettet hjelper til med å ta opp D3-vitamin. Mos bør bare gis i små mengder, fordi det er energitett og lett gjør især hannene overvektige.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Phelsuma guimbeaui er dagaktiv og lever strengt i trær. Arten er ikke spesielt sky i terrariet og er et dyr å se på, ikke å håndtere. Den kan miste halen, og mange ville dyr har mistet den, så grip aldri tak i halen. Hold håndteringen på et minimum.

Hannenes territorier overlapper nesten ikke i naturen, så to hanner skal ikke holdes sammen. Et par er ideelt. Hannen kan være pågående overfor hunnen, især under fôring, så det skal være mange skjul og planter. Mellom hunner er det ofte uro, især to hunner sammen med en hann, og i større terrarier er tre eller fire hunner bedre. Voksne dyr jager ungene og spiser dem gjerne, så ungene må flyttes ut så snart de klekkes.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Voksne *Phelsuma guimbeaui* kan kjønnsbestemmes på hannens bredere hode, større kropp og de tydelige porene på undersiden av lår og foran kloakken. Hos ungene kan hannene kjennes på porene når de er tre til fire måneder gamle, men det krever erfaring, fordi noen unge hunner også har små porer. Hos hunnene er porene begrenset til området foran kloakken og forsvinner med alderen. Hos hannene går de ut på lårene og blir tydelig større.

Arten vokser langsommere enn andre dag-gekkoer. Mange er kjønnsmodne etter ett år, og hos hunnene ses de første eggene, men hunnene bør først settes i avl når de er halvannet og helst to år gamle, slik at de er store og sterke nok til å klare eggleggingen og en paringsvillig hann. Hunnene formerer seg i terrarium opptil omtrent ti års alder, og antallet kull synker med alderen.

PARRING

På Mauritius legger *Phelsuma guimbeaui* de fleste kullene mellom oktober og februar, men enkelte kull kan komme året rundt. I terrariet skapes en årstidsrytme ved å endre belysningstiden og la temperaturen falle litt om vinteren. Da tar hunnene pause fra eggleggingen og kan komme seg, og hannenes og hunnenes paringslyst blir samkjørt. Det er viktig for hunnenes helse og bør alltid tillates.

Etter paringen begynner hunnen å ta mer sepiaskall. Man kan se at hun er drektig på den rundere kroppen og på de gjennomskinnelige eggene i buken, især rett før leggingen. Hannen er konstant paringsvillig, så hunnen skal ha rikelig med føde og skjul.

EGGLEGGING OG KULL

Phelsuma guimbeaui legger egg, og det er som regel to om gangen. Med alderen kommer det flere enkeltegg. Det er oppgitt opptil seks par egg i en sesong. Eggene limes fast på en overflate, og får ikke hunnen et egnet sted å legge, sitter de på et utilgjengelig sted eller på ruta.

Tilby derfor i god tid et leggested: vannrett plasserte bambusrør med en diameter på omtrent 25 mm og foret med papir, slik at kullet lett kan tas ut. Vent omtrent to dager med å ta papiret ut etter leggingen, fordi hunnen sjekker kullet i den tiden. Fjernes det for tidlig, kan hun unngå røret neste gang. Hunnene har et stort behov for kalk og vitaminer gjennom hele sesongen. Mangel kan gi rakitt eller tap av egg.

INKUBASJON

Hos *Phelsuma guimbeaui* avhenger kjønnet av inkubasjonstemperaturen, som hos andre dag-gekkoer. Ved konstante temperaturer på opptil 29 °C, for eksempel 22, 24 eller 28 °C, klekkes nesten bare hunner. Høyere konstante temperaturer bør ikke brukes, fordi unger som blir for varme, ofte dør. I stedet brukes en høyere temperatur med et tydelig fall om natten. Med 30,5 °C (pluss/minus 1 grad) i seks timer om dagen og 23 °C (pluss/minus 1 grad) i de øvrige 18 timene får man omtrent halvparten hanner og halvparten hunner.

Eggene flyttes helst til en rugemaskin. Klekketiden avhenger av temperaturen og varierer fra 45 til 113 dager. Inkubasjon i terrariet kan også lykkes hvis temperaturforholdene passer, men det er vanskeligere å styre. Kan ikke eggene flyttes, skal de sikres med et lokk, slik at ungene kan flyttes med en gang de klekkes. De voksne jager nemlig ungene.

Les mer: Inkubasjon av egg

OPPDRETT AV UNGER

De nyklekte ungene av *Phelsuma guimbeaui* er omtrent 4 cm lange. De settes først enkeltvis i plastbokser på en liter med nett i lokk og side. Innredningen er to skråstilte bambuspinner eller kvister og en fuglevanner med beholder. Det brukes ikke bunnsubstrat, fordi ungene kan svelge jord eller sand når de prøver å fange føde.

Ungene får vitaminerte fôrdyr hver dag de første månedene, men bare så mange som de spiser opp med en gang, for fôrdyr som løper rundt i boksen, stresser dem. De minste sirisser og melbiller er passende, og litt fruktmos eller ferdigfôr til dag-gekkoer kan gis en gang iblant. Når ungene er 6-8 uker gamle, flyttes de til et terrarium på 30 × 30 × 50 cm eller helst til en liten utendørs voliere av insektnett i sommerhalvåret. Fuktig kjøkkenpapir i en skål fungerer som drikkevann i volieren. Kjønnsfordelingen er ofte skjev hvis eggene inkuberes ved konstant temperatur, så se avsnittet om inkubasjon.

Helse og vanlige feil

Phelsuma guimbeaui er forholdsvis enkel å holde, men litt mer krevende enn noen andre dag-gekkoer. De typiske problemene er:

- Kalk- og vitaminmangel hos hunnene, som kan gi rakitt og tap av egg. Pudre fôret, og la en skål med knust sepiaskall stå framme hele tiden.
- Fedme, især hos hannene, hvis de får for mye ferdigfôr eller fruktmos.
- Svake farger og blek tegning, som skyldes for lite lys. Bruk kraftig lys og gjerne sollys.
- Skjev kjønnsfordeling hvis eggene inkuberes ved konstant temperatur. Bruk temperaturvekslingen som er beskrevet under inkubasjon.
- Utmattede hunner etter mange kull. Hvile og tid utendørs i godt vær hjelper.
- Tapt hale etter håndtering eller slagsmål. Halen vokser ikke ut igjen i samme form.

Kontakt veterinær med erfaring på krypdyr hvis et dyr går ned i vekt, slutter å spise eller virker slapt.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.